

ВИСНОВОК РЕЦЕНЗЕНТА
на дисертаційне дослідження
Романової Олени Петрівни «Вибір любові в бутті сучасної людини»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 033 – Філософія

У результаті опрацювання дисертації Романової Олени Петрівни, яка присвячена аналізу вибору любові в бутті сучасної людини, передусім, вибору любові між чоловіком та жінкою, встановлено обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, яке забезпечено коректним використанням методів та дослідницьких підходів. Дисертанткою коректно застосовано аналітичний, порівняльно-історичний, системний методи. Плідне використання зазначених методів, у поєднанні з принципами та способами їх взаємодії в дослідженні феномену вибору любові, сприяло встановленню цілісної методологічної рамки дослідження. Застосування принципів сходження від абстрактного до конкретного та єдності історичного й логічного вплинуло на продуктивне вирішення філософських завдань, які розкриті з урахуванням глибинного осмислення в концептуальних та праксеологічних вимірах. За допомогою порівняльного аналізу розкрито сутність і сенс екзистенціального та аксіологічного аспектів феномену любові саме через вибір.

Визначено екзистенціальні та психоаналітичні проблеми цілісності особистості у контексті вибору любові. В методологічних координатах метаантропології доведено, що через екзистенціальний та комунікативний аспекти вибору любові в бутті-на-межі особистість може вийти в метаграницне буття, в якому здійснюється перехід від особистісного світогляду до його найвищого пізнавально-духовного і творчого шаблю — філософського світогляду.

В координатах психоаналізу й андрогін-аналізу проаналізовано вибір любові в контексті нарцисизму і андрогінізму та окреслені філософські аспекти комунікативних спектрів заданих характеристик. На належному рівні виявлено і розкрито причину, а саме: чому у стосунках з нарцисичною

людиною у партнера відбувається блокування волі, втрата життєвих пріоритетів та виникає нездатність вибору себе, а отже, й вибору любові. Показано, що андрогінна цілісність особистості і пари робить вибір любові продуктивним.

Актуальність теми дисертації не викликає сумнівів, оскільки світ останнім часом, в епоху цифрової трансформації, змінюється дуже швидко, тому духовне буття людини потребує постійного перегляду і переосмислення. Шлях розбудови долі особистості та обрання супутника життя є визначальним в розвитку людини та особистості, яка прагне вийти до цілісності. Любов — важлива і необхідна складова життя кожної людини, оскільки надає змістовності і цінності, народжує міцний зв'язок у взаємовідносинах людини зі світом, іншими людьми та Вищим суцям. В роботі О. Романової любов трактується через вибір, який є визначальним на шляху до цілісності особистості.

Таким чином, дисертаційна робота О. Романової є актуальною для вирішення сучасних філософсько-антропологічних проблем, які постають під час сучасної соціальної турбулентності, як в Україні, так і в світі. Отже, вибір дисертанткою теми є цілком виправданим, а актуальність та своєчасність роботи не викликає сумніву.

Наукова новизна одержаних результатів. Здобувачкою вперше досліджено поняття «вибір любові», яке визначено в бутті сучасної людини в контексті світоглядних, екзистенціальних, комунікативних та соціокультурних вимірів. Новизна полягає у тому, що дисертантка надає свободі під час здійснення вибору любові роль пускового механізму, який виштовхує людину у новий вимір буття і дозволяє відбутися акту творення самостійного існування у зовсім інших буттєвих обставинах. Розвиваючи цю тезу, авторка представляє концепцію дистанції вибору любові і окреслює акти свобовиходу, свободоцентризму (центрування) та свободотворення, які є корелятами буденного, граничного і метаграничного виміру у метаантропології Н. Хамітова.

Авторка дослідження розглянула вихід людини до рішення під час цих вимірів, коли індивід наважується втратити попередні межі, відірватися від

усталених кордонів буття та від решти оточуючого середовища, що є свідченням про народження нової грані особистості, яка через вибір (вибір ризику) прагне піднятися на новий щабель й відчутти вільний подих свободи. І саме цей особистісний вчинок авторка називає переходом від свободовиходу до свободо-центрування. Такий шлях в рецензованій роботі характеризується подоланням нового відрізка дистанції вибору, а саме дистанції вибору любові.

Цікавим розвитком концепції дистанції вибору в даній роботі стало вплетення в її структуру обрисів свободовиходу, свободоцентризму (центрування) та свободотворення. Здобувачка визначає у виборі любові діаду: вибір і відсутність вибору. Спираючись на стадії розвитку С. К'єркегора (естетична, етична, релігійна), О. Романова виводить поетапну схему, що є покроковою моделлю дистанції вибору любові: не-вибір, або-або (авторка пропонує для цього проміжку український відповідник «альбо-альбо»), вибір, вибір любові. Подана структура є оригінальною і належно обгрунтованою.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Авторці дослідження вдалося реалізувати мету та запропонувати ревізію поглядів на питання вибору любові. Матеріали дослідження дійсно можуть бути використаними для оновлення змісту курсів та спецкурсів для студентів історико-філософського факультету університету.

Розкрито значення вибору любові для набуття смислу дійсності у власному життєтворенні. Вибір любові постає точкою розлому буденного буття, відривом від звичної дійсності та входженням в іншу реальність через свободу екзистенції. Показано, що вибір любові є неодмінною умовою для перегляду архаїчних світоглядних конструкцій по відношенню до світу й до Абсолюту, де він постає не як відокремлена субстанція, а в контексті діалогового спілкування. Дисертанткою доведено, що саме через такий комунікативний акт індивід не заганяє себе у почуття провини чи страху, а відчуває причетність, пов'язаність зі світом та Абсолютом, і це дає йому змогу відчутти власну цінність.

